

Exkurzný sprievodca

Lesy Mesta Spišská Belá s.r.o., 26.10.2023

Územie mestských lesov Spišská Belá sa nachádza v katastrálnom území Tatranská Lomnica, Spišská Belá, Lendak a čiastočne Ždiar. Je súčasťou Tatranského národného parku a jeho ochranného pásma. Nachádzajú sa tu NPR Belianske Tatry, Javorová dolina a Dolina bielej vody, PR Zadné Meďodoly, Pálenica, Jedliny a Fľak, okrem toho sa tu nachádza Vtáčie územie 030 Tatry, územie európskeho významu SKUEV 0307 - NATURA 2000, s rôznymi stupňami ochrany prírody od 2. stupňa až po 5. stupeň. Mestské lesy hraničia s ôsmymi subjektami.

Mesto Spišská Belá vlastní lesné pozemky na výmere 4 685 ha. Z celkovej výmery je 347 ha lesov hospodárskych, 2 142 ha lesov ochranných, 1 404 ha lesov osobitného určenia a 786 ha tvoria neúrodné lesné pozemky. Mestské lesy Spišská Belá vytvárali jeden z najväčších príjmov pre mesto. Okrem príjmovej časti les poskytoval i ďalšie úžitky, ako stavebné a palivové drevo a časť lesov /okolo/ 600 ha slúžila ako pasienkové lesy. Terajšia hranica medzi Spišskou Belou, Kežmarkom a Rakúsami bola ustanovená v roku 1872 v oblasti Tatier, ku ktorej kúpou v roku 1926 od kniežaťa Hohenloheho pribudla ďalšia časť lesov a pasienkov v k.ú. Lendak – Pálenica. Mesto hospodáril podľa lesného hospodárskeho plánu (LHP) od roku 1890.

Ročný predpis ťažby dosahoval v 30-tych rokoch 20. storočia okolo 5500 m³. Mesto hospodáril vo svojich lesoch do roku 1950, kedy bola správa lesného majetku odňatá a zverená Správe TANAP-u a časť v k.ú. Lendak Vojenským lesom a majetkom Kežmarok. K 1.4.1993 mesto prevzalo protokolárne lesy do vlastnej správy od Správy TANAP-u a v januári 1994 od Vojenských lesov a majetkov Kežmarok a vytvorilo na meste oddelenie lesov.

Neskôr v 1997 bola vytvorená príspevková organizácia – Lesy mesta Spišská Belá, od 2004 spoločnosť Mestský podnik Spišská Belá s.r.o. a od roku 2015 spoločnosť Lesy Mesta Spišská Belá s.r.o. Z histórie ešte jedna zaujímavosť, ktorou je že v 20. rokoch 20. storočia tu bola postavená lesná železnica Spišská Belá – Lendak a lesná lanovka Lendak – Podspády. Svoju činnosť ukončila v roku 1941 a lokomotíva sa dnes nachádza v skanzene Pribilina.

Nadmorská výška najnižšie položených porastov je okolo 700 m. n. m. a najvyššie 2 120 m. n. m., ale aktívne hospodárime v porastoch do nadmorskej výšky 1 350 m. n. m. Na území mestských lesov máme vytvorený objekt PRO SILVA na ploche 178 ha, ale snažíme sa uplatňovať zásady a princípy prírody blízkeho obhospodarovania na väčšej výmere.

Lesné porasty sa nachádzajú od 5. LVS po 8. LVS. Zastúpenie drevín v roku 2015 (platnosť Programu starostlivosti o les 2015 – 2024) bolo SM 50 %, JD 9 %, BO 6 %, SC 6 %, KS 6 %, BK 8 %, JH 5 %, BR 2 %, JL 2 % a ostatné 6 %. Ročná ťažba v súčasnosti predstavuje 6 – 7 000 m³ a pestovateľské práce zabezpečujeme na ploche vyše 700 ha (1400 futbalových ihrísk) na 3 lesných obvodoch Fľak, Lendak a Ždiar. Mestské lesy prevádzkujú 2 lesné škôlky s ročnou produkciou 50 000 ks výsadby schopných sadeníc, náučný chodník Fľak a historicko-edukačnú miestnosť lesnej pedagogiky na Šarpanci.

Poslaním Lesov mesta Spišská Belá je zachovávanie a zveľaďovanie lesného majetku mesta. Základným princípom práce lesníkov je trvalo udržateľné hospodárenie v duchu kréda Jozefa Dekréta Matejovie: „Zachovať lesy potomstvu, lebo oni sú predpokladom udržania života na Zemi“.

Lokalita Fľak – lesné porasty 356, 406

Celá táto lokalita bola postihovaná kalamitami a vyvrcholila vetrovou kalamitou z 19.novembra 2004 v rozsahu viac ako **100 000 m3**.

Cieľové zastúpenie (%): JD 35-55, SM 20-40, BK 5-30, JH 10-30, SC 10-30, cl 0-20, BO 0-15

Celková zásoba: 7427 m3 a na ploche všetkých 3 etáží: 404 m3/ha.

Predpis PSoL (2015-2024): Dorub, maloplošný clonný rub v skupinách, šírka na 2 výšky porastu. Ťažba 1900 m3 (28 % zásob porastu)

Vykonané (2015-2023): Celková ťažba 420 m3 (6 % zásob porastu) z toho 287 m3 (2016,2019) účelový spôsob jednotlivý a 133 m3 kalamita (80 % vietor), pestovateľská činnosť: príprava plôch (PZ): 4,7 ha, ochrana MLP – burina: 4 ha, ochrana MLP – zver: 7 ha + oplotok 0,2 ha, podsadba (bk): 2 ha

Zámer starostlivosti o lesné porasty: Keďže porast dosiahol vek, pri ktorom už mal byť v súčasnosti celý obnovený (vyťažný) a pri obnove PSoL v roku 2015 sme zároveň požiadali o preklasifikovanie na porast „t“ – trvaloviacetážový, nemôžeme sa už pri obnovnej ťažbe veľmi zamerať na cieľovú hrúbku jednotlivých stromov. V rámci obnovnej ťažby je potrebné pokračovať uplatňovaním jednotlivého účelového výberu, zameraného predovšetkým na zdravotný výber (SM – lykožrút, JD – rakovina, vývraty, blesk) a podľa stavu porastu aj postupne uvoľňovať jednotlivé hlúčiky stromov spodnej odrastajúcej etáže.

V spolupráci so Štátnou ochranou prírody sme vyznačiť biotopové stromy na dožitie v objeme cca 300 m3 čo je približne 50 stromov. V hustejších hlúčikoch vykonať prečistky v prospech jedle, buka prípadne javora a smrekovca, ponechať pomiestne prípravné dreviny ako brezu, jarabinu a na zamokrených miestach jelšu. Vykonať podsadby buka, v miestach kde zanikli podmienky pre prirodzenú obnovu. Cenné listnáče (javor, jaseň, lipa) ochrániť proti zveri menšími oplôtkami, na ostatnej ploche pre dreviny jedľa a buk spraviť chemickú prípadne individuálnu mechanickú ochranu (štípce, ovčia vlna).

Lokalita Ždiar – lesný porast 568

Táto lokalita bola postihovaná taktiež kalamitami a vyvrcholila vetrovou kalamitou v roku 2007 v rozsahu viac ako **3000 m³**.

Cieľové zastúpenie (%): SM 30-60, JD 10-45, BK 10-30, JH 5-15, SC 0-20, BH 0-5, **Vek porastu:** 70 rokov

Celková zásoba: 4410 m³ na celej ploche a 431 m³/ha.

Predpis PSol (2015-2024): Spracovať kalamitu 100 m³

Vykonané (2015-2023): Celková ťažba 3664 m³ (83 % zásob porastu) z toho 100 % kalamita (50 % vietor, 50 % lykožrút), vznik kalamitnej plochy 7,60 ha,

Obnova kalamitnej plochy porastu:

Umelá obnova: 2,87 ha (38%) drevinami BK 9600 ks, SC 750 ks, JL 1000 ks, JD 4000 ks, SM 300 ks **Prírodné zmladenie** sme evidovali na ploche 4,70 ha (63%) – SM, JH, JB

Ostatná pestovateľská činnosť: príprava plôch (PZ): 7,6 ha, ochrana MLP – burina: 5,5 ha, ochrana MLP – zver: 2 ha + oplôtok 0,45 ha, výchova prečistkou: 18,45 ha

Zámer starostlivosti o lesný porast: Vo výchovných zásahoch sa zamerať na pestré drevinové zloženie aby sme sa priblížili cieľovému, to znamená v prospech jedle, buka prípadne javora a smrekovca, ponechať pomiestne prípravné dreviny ako brezu, jarabinu. Chrániť proti zveri menšími oplôtkami (JD,JH) prípadne použitie individuálnej mechanickej ochrany (štipce, ovčia vlna) – BK, JD.

